

Naglašavanje posuđenica u hrvatskom jeziku

Meštrović, Marta

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:643251>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij engleskog jezika i književnosti i hrvatskog jezika i
književnosti

Marta Meštrović

Naglašavanje posuđenica u hrvatskom jeziku

Završni rad

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2023.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Preddiplomski studij engleskog jezika i književnosti i hrvatskog jezika i
književnosti

Marta Meštrović

Naglašavanje posuđenica u hrvatskom jeziku

Završni rad

Znanstveno područje: humanističke znanosti, polje: filologija, grana: kroatistika

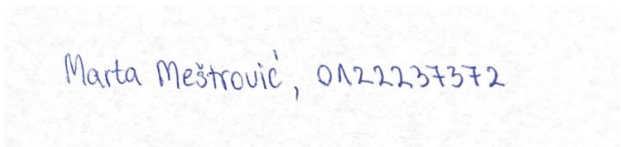
Mentorica: izv. prof. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 15. rujna 2023.

Marta Meštrović, 0122237372

ime i prezime studenta, JMBAG

Sadržaj

Sažetak	5
1. Uvod.....	1
2. Prozodija riječi	2
2.1. Hrvatska prozodija riječi	2
2.2. Usporedni prikaz prozodije u klasičnome, prihvatljivome i prihvaćenome tipu općega hrvatskoga	3
3. Norma i raspodjela naglasaka.....	4
4. Silazni naglasci na nepočetnim slogovima riječi.....	7
4.1. Naglašavanje posuđenica	8
4.2. Posuđenice na <i>-e, -i, -u, -ō</i>	9
4.3. Tvorba imenica od glagola podrijetlom iz klasičnih jezika.....	10
4.4. Posuđenice na sufiks <i>-ist</i>	10
4.5. Posuđenice na <i>-ij</i>	11
5. Istraživanje	13
5.1. Opis metodologije i ciljevi	13
5.2. Analiza posuđenica.....	14
5.2. Rezultati istraživanja	16
6. Zaključak.....	18
7. Literatura	19
8. Izvori	20

Sažetak

U ovom završnom radu navode se temeljna pravila hrvatskoga naglasnog sustava, kao i problemi koji nastaju pri naglašavanju posuđenica. Istraživanje u kojem će se provjeriti naglašavanje posuđenica provest će se analizom korpusa riječi iz pet rječnika, odnosno jezičnih portala suvremenoga hrvatskog jezika, a to su: internetski jezični portal *Hrvatski jezični portal*, *Školski rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Školske knjige, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine, *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i *Školske knjige* iz 2000. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića iz 1988. godine. Propisana naglasna norma, koja se nalazi u priručnicima, nije usustavljena i ujednačena pa time ni općeprihvaćena te često dolazi do odmaka ili do dvostrukih naglasnih rješenja. Cilj je rada istražiti naglasak posuđenica u rječnicima hrvatskoga jezika i uvidjeti u kojoj se mjeri dopuštaju dvostrukosti.

Ključne riječi: standardnojezična norma, rječnici suvremenoga hrvatskog jezika, naglasni sustav, posuđenice

1. Uvod

Temeljne spoznaje da postoji organsko zapadno novoštokavsko naglašavanje kojem je pridodao višestoljetni razvoj te da je na toj osnovici izgrađena hrvatska uporabna norma dovele su do uspostavljanja propisane naglasne norme koja je organski primjerena hrvatskomu književnom jeziku u najnovijim hrvatskim normativnim djelima od kojih su za ovaj rad najvažnija: *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* Stjepana Babića, *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika* skupine autora te *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku* skupine autora. (Vukušić i dr. 2007: 21) Posljednjih je desetljeća došlo do spoznaje da postoji zapadno novoštokavsko naglašavanje kao konzistentan sustav i to na dvije razine: organskoj i književnojezičnoj: „Zapadno novoštokavsko naglašavanje raspolaže na obje razine (organskoj i književnojezičnoj) onim istim prozodijskim inventarom kojima raspolaže i sva ostala novoštokavština. To su četiri naglasaka, i to dva uzlazna tona: kratkouzlazni (`) i dugouzlazni (´) te dva neuzlazna tona: kratkosilazni (˘) i dugosilazni (ˆ).“ (Vukušić i dr. 2007: 25)

Pojavom silaznih naglasaka na nepočetnim slogovima krši se propisana naglasna norma te dolazi do narušavanja normativnosti, a to je najčešći primjer u posuđenicama. Također, ponekad dolazi do dvostrukih naglasnih rješenja koja nisu u skladu s normom ili jedno rješenje nije u skladu s njom. Istraživanjem o naglašavanju posuđenica i analizom korpusa riječi iz rječnika suvremenoga hrvatskog jezika provjerit će se u kojoj mjeri rječnici donose dvostruka rješenja, odnosno potvrđuju li se u njima uopće primjeri sa silazno naglašenim nepočetnim slogom, a kao korpus će se koristiti pet suvremenih hrvatskih rječnika i internetskih jezičnih portala: *Hrvatski jezični portal*, *Školski rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Školske knjige, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine, *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i *Školske knjige* iz 2000. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića iz 1988. godine. Cilj je istraživanja prikazati naglasne neujednačenosti u rječnicima na primjerima posuđenica kako bi se moglo provjeriti u kojoj mjeri rječnici suvremenoga hrvatskog jezika dopuštaju dvostruka rješenja te donose li primjere sa silazno naglašenim nepočetnim slogom.

2. Prozodija riječi

Prozodija riječi, određena kao naglasak riječi u *Glasovima i oblicima hrvatskoga književnoga jezika*, označava suprasegmentalne osobine govorne riječi, točnije ocrtava obrise riječi koji se uglavnom sastoje od intersilabičnih odnosa, a dijelom i od intrasilabičnih mijena. (Babić i dr. 2007: 120) Glavne su stavke tih obrisa vrh riječi, odnosno naglašeni slog i granice riječi (Babić i dr. 2007: 120): „Četiri govorna sredstva iscrstavaju prozodijske obrise – ton, jakost, trajanje i izgovorna točnost. Sva se ta četiri prozodijska sredstva ostvaruju uglavnom s pomoću samoglasnika, a manjim i redundantnim dijelom suglasnika.“ (Babić i dr. 2007: 120) Svaka govorna riječ ima obvezno samo jedan istaknuti ili naglašeni slog te je on istaknut svim tim četirima prozodijskim sredstvima. Pojava istaknutog sloga označava govornu riječ pa je i broj riječi u govornom nizu označen brojem naglašanih slogova: „Istaknuti slog ili arza uz neistaknute ili teze tvori temeljnu ritmičku figuru – stopu. Ritam je stopa središnji ritam u govornoj troritmičnosti (slogova, riječi i rečenica) koja je temeljna odredba govora.“ (Babić i dr. 2007: 120) Škarić u knjizi *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika* navodi kako „u općem hrvatskome sloboda izbora mjesta naglasaka u riječi nije podjednako iskorištena, jer naglasak najčešće pada na prvi slog u riječi (u 66 % riječi pojavnica), znatno manje na drugi slog u riječi (u 25 % pojavnica), na treći slog od početka pada naglasak u vrlo malom broju (u 6,7 % pojavnica), a na četvrtom slogu od početka naglasak se nalazi na zanemarivo malom broju pojavnica u tekstu (1,6 %).“ (Babić i dr. 2007: 121)

2.1. Hrvatska prozodija riječi

U prozodiji su riječi najveće razlike između dijalektnih i drugih partikularnih hrvatskih idioma te općega hrvatskoga jezika. Također, i između triju tipova općega hrvatskoga najveće su razlike u prozodiji riječi. Ta tri tipa općega hrvatskoga navodi Ivo Škarić u *Glasovima i oblicima hrvatskoga književnoga jezika*, a oni su klasični tip, prihvatljivi tip i prihvaćeni tip. (Babić i dr. 2007: 122). Škarić objašnjava da je klasičnom tipu prozodija riječi odabrana i gotovo u cijelosti preuzeta iz novoštokavskih govora. Prihvaćeni tip ima prozodiju koja je u trajnom nastajanju u procesu komuniciranja te je ta prozodija ishod miješanja raznih hrvatskih partikularnih idioma u zajedničkom govoru. Prihvatljivi tip nastao je nedovršenim nastojanjem da se ili dosegne klasični tip ili da se iz novoštokavskoga priđe općeprihvaćenom idiomu.

2.2. Usporedni prikaz prozodije u klasičnome, prihvatljivome i prihvaćenome tipu općega hrvatskoga

Ivo Škarić u knjizi *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika* donosi tablicu koja prikazuje usporedni prikaz prozodije općega hrvatskoga jezika. (Babić i dr. 2007: 129)

Tablica 1. *Usporedni prikaz prozodije općega hrvatskoga*

KLASIČNI TIP	PRIHVATLJIVI TIP	PRIHVAĆENI TIP
četiri naglasaka: kratkosilazni (˘) dugosilazni (ˆ) kratkouzlazni (˘˘) dugouzlazni (˘ˆ)	četiri naglasaka: kratkosilazni (˘) dugosilazni (ˆ) kratkouzlazni (˘˘) dugouzlazni (˘ˆ)	tri naglasaka: kratki (˘) dugosilazni (ˆ) dugouzlazni (˘˘)
nedopušteno mjesto silaznih naglasaka na nepočetnom slogu u govornoj riječi	nedopušteno mjesto silaznih naglasaka na nepočetnom slogu, što uključuje i završni slog, ali uz dopuštenje brojnih iznimaka	ugašena zabrana silaznih naglasaka na nepočetnim slogovima, što uključuje i završni slog
<i>/birô/ » /bîrô/</i>		

Iz Tablice 1. koju donosi Ivo Škarić zajedno s ostalim autorima u knjizi *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika* (2007) vidi se kako klasični tip posuđenica ne dopušta da imaju svoj izvorni naglasak, odnosno da se silazni naglasak ostvari na nepočetnom slogu, a primjer je francuska riječ *birô* koja mora prebaciti naglasak s posljednjega sloga na prvi slog: *bîrô*. Za razliku od toga, u prihvatljivome tipu dopuštene su brojne iznimke kojima nepočetni slog može biti silazno naglašen, dok je u prihvaćenome tipu sasvim prihvatljivo ostarivati silazne naglaske na nepočetnim slogovima.

3. Norma i raspodjela naglasaka

Mjesto naglasaka u okviru naglasne jedinice u hrvatskom jeziku nije određeno s obzirom na granicu naglasne jedinice (na početak ili kraj), nego je određeno s obzirom na morfeme pa može formalno biti na bilo kojem slogu unutar naglasne jedinice, osim na posljednjem. (Raguž 1997: 446) Pritom Raguž u *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* navodi pravila o raspodjeli naglasaka: „na posljednjem slogu ne može stajati naglasak; silazni naglasci mogu stajati samo na početnom slogu; uzlazni naglasci mogu stajati na svim slogovima (osim na posljednjem); na jednosložnim riječima stoje samo silazni naglasci; ispred naglašanih slogova nema dugih slogova; naglasci mogu stajati i na dugim i na kratkim slogovima; u okviru naglasne jedinice silazni se naglasci sa samostalnih riječi pomiču prema početku, točnije na proklitike.“ (Raguž 1997: 446)

Gotovo ista pravila o raspodjeli naglasaka navodi i Vukušić, zajedno s ostalim suautorima, u gramatici *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku* gdje tvrdi kako „jednosložne riječi mogu imati koji silazni naglasak (*ròb, žâr*), na prvom slogu dvosložnih riječi može biti svaki naglasak (*kùća, zèmlja, mâtjka, gláva*), na srednjim slogovima mogu biti naglasci uzlazna tona (*ljepòta, galáma*), a na zadnjem slogu nijedan.“ (Vukušić i dr. 2007: 26)

Eugenija Barić, zajedno s ostalim suautorima, u *Hrvatskoj gramatici* navodi kako „ograničenja u raspodjeli naglasaka ovise i o vrsti naglasaka jer se svaki naglasak ne može ostvariti u svakom slogu riječi“ pa se tako silazni naglasci u pravilu ostvaruju u jednosložnim riječima ili u prvom slogu riječi (*pàs, ròg; bàba, lâđa*), dok se uzlazni naglasci u pravilu ostvaruju u svakom slogu riječi osim u zadnjem ili u jednosložnim riječima (*vòda, lùka; siròta, počétak*). (Barić i dr. 2005: 69) U *Hrvatskoj gramatici* navode kako se zanaglasna dužina veže uz naglasak ispred sebe zbog toga što ne može biti jedina prozodijska jedinica u riječi te kako pripada ili osnovi riječi ili obličnim i tvorbenim nastavcima. (Barić i dr. 2005: 69) Kada pripada osnovi riječi, ostvaruje se u riječima naglasnoga tipa (*kàpūt*), ispred suglasničkog skupa koji počinje sonantom ako iza njega ne slijedi dugi slog (*òpanak – òpānka*) te u izgovornoj cjelini na mjestu pomaknutog naglasaka iz dugog sloga na prednaglasnicu (*grâd – ù grād*). (Barić i dr. 2005: 70)

Blaženka Martinović u svom radu *Odmaci od preskriptivne naglasne norme u hrvatskome standardnom jeziku* navodi odmake od kodificirane naglasne norme hrvatskoga standardnog jezika koji se tiču inventara i raspodjele naglasaka te ih grupira na sljedeći način:

- „silazni ton na nepočetnim slogovima u određenim riječima i morfološkim kategorijama (uključujući naglasak na zadnjemu slogu u određenim slučajevima)

- djelomično prenošenje silaznih naglasaka na proklitiku
- smanjenje broja promjenjivih naglasnih tipova
- čest izostanak zanaglasnih dužina
- pomicanje naglasaka „ulijevo“
- kratki slogovi bez tonske opreke u većim gradskim sredinama.“ (Martinović 2006: 248)

Iako postoje pravila o raspodjeli naglasaka, često dolazi do odstupanja, a najčešće je to vezano za pravilo o pomicanju naglasaka prema početku. Najčešća su odstupanja u posuđenicama te u složenicama pa se tako u nekim posuđenicama naglasak može naći i na posljednjem slogu. Raguž u *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* (1997: 447) navodi kako se u velikom broju posuđenica, unatoč standardnom mjestu naglasaka, najčešće nalazi silazni naglasak na nepočetnom slogu.

Tablica 2. *Primjeri silaznih naglasaka u posuđenicama*

<i>kimôno (kìmōno)</i>
<i>alumînīj (alùmīnīj)</i>
<i>koeficijènt (koefìcijent)</i>
<i>klimaktêrīj (klimàktērīj)</i>
<i>lapidârīj (lapìdārīj)</i>
<i>konzîlīj (kònzīlīj)</i>
<i>lavabô (lavàbō)</i>

Raguž navodi kako su takve riječi „češće s izvornim mjestom naglasaka, a naglasak kakav preporučuje jezična norma izgleda neobičan iako pravilan.“ (Raguž 1997: 447)

Dragutin Raguž također navodi kako postoje i one riječi koje u razgovornom jeziku često imaju izvorno, strano mjesto naglasaka, ali su već odavno prihvaćene s naglaskom hrvatske norme. Takvi su izuzetci vezani za riječi sa sufiksima *-it*, *-ant*, *-ent*, *-or*. (Raguž 1997: 447)

Tablica 3. *Posuđenice prihvaćene s naglaskom hrvatske norme*

<i>ambàsādor (ambasādor)</i>	<i>prevàrant (prevarànt)</i>
<i>dirigent (dirigènt)</i>	<i>prodùcent (producènt)</i>

<i>celùlit (celulìt)</i>	<i>refèrent (referènt)</i>
<i>satèlit (satelìt)</i>	<i>labìrint (labirìnt)</i>
<i>trafikant (trafikànt)</i>	<i>detèrdžent (deterdžènt)</i>
<i>labòrant (laborànt)</i>	<i>radijātor (radijâtor)</i>
<i>matùrant (maturànt)</i>	<i>akumulātor (akumulâtor)</i>

Takve riječi koje imaju izvorno, strano mjesto naglaska u razgovornom jeziku osobito su česte u sjevernim dijelovima Hrvatske. Također, takvi izuzetci odnose se i na riječi s domaćom osnovom (*prevàrant – prevarànt*). (Raguž 1997: 447–448)

4. Silazni naglasci na nepočetnim slogovima riječi

„U naglasnom sustavu mlađih novoštokavskih govora, koji su temelj našega suvremenog standarda, kako u morfologiji i sintaksi tako i u ortoepiji, pa stoga i u prozodiji riječi, opće je pravilo da silazni naglasci ne mogu stajati na nepočetnim slogovima riječi.“ (Škarić 2006: 65) Škarić navodi kako su silazni naglasci na nepočetnim slogovima prihvatljivi i u samostalnim riječima, a ne samo u novoštokavskim govorima, u implicitnom i eksplicitnom standardu te u naglasnim riječima s prislonjenicama. Prema Škarićevu mišljenju postoje tri skupine takvih riječi, a to su stilističke riječi, složenice i riječi u oblicima koje obilježava silazni naglasak. Markirane riječi (*seljâk*, *zafrkànt*) i usklci pripadaju u skupinu stilističkih riječi; u skupinu složenica pripadaju prave složenice, superlativi pridjeva i priloga te kratice; dok vokativ, genitiv množine i prezent pripadaju oblicima obilježenim silaznim naglaskom. (Škarić 2006: 66)

U *Hrvatskoj gramatici* navode kako se silazni naglasci na nepočetnom slogu riječi javljaju samo u nekim kategorijama riječi uz naglasna svojstva prema sustavnoj naglasnoj normi koja se donose na prvom mjestu, a te kategorije su: složenice, posuđenice (*dirìgent – dirigènt*), strana vlastita imena, genitiv množine riječi s nepostojanim *a* i s uzlaznim naglascima u ostalim padežima te kratice koje se izgovaraju nazivima početnih slova. (Barić i dr. 2005: 71) Riječi sa silaznim naglaskom na nepočetnom slogu mogu se prihvatiti kao „naglasne dublete (ponekad i triplete) i često su i običnije nego riječi s naglasnim svojstvima koja su u skladu sa sustavnom naglasnom normom.“ (Barić i dr. 2005: 70)

U *Gramatici hrvatskoga jezika* Silića i Pranjkovića također se navodi kako su danas u novoštokavskim govorima (koji su osnovica hrvatskoga standardnog jezika) silazni naglasci na nepočetnim slogovima uobičajeni, a primjer su tomu složenice te posuđenice poput *asistènt*, *laborànt*, *projektànt*. (Silić, Pranjković 2007: 171)

Za pravilo da silazni naglasci ne mogu stajati na nepočetnom slogu, kao i za normativno prihvatljivo naglašavanje riječi s takvim izvornim naglaskom, bitni su pojmovi metatonija i metataksa. Metatonija se događa kada izvorni silazni naglasak mijenja tonsko kretanje, točnije ton se mijenja u uzlazni naglasak na istome slogu, ako taj slog nije posljednji, a metatonija kroz metataksu događa se kada se izvorni silazni naglasak na nepočetnome slogu prebacuje na slog naprijed te dolazi do metatonije, točnije promjene tona u uzlazni naglasak. (Škarić 2006: 65)

4.1. Naglašavanje posuđenica

U ovome se radu upotrebljava pojam *posuđenica* za sve riječi stranoga podrijetla, prilagođene ili neprilagođene hrvatskome jeziku. Škarić također navodi kako se posuđenice smatraju središnjim slojem stranih riječi kojemu su s jedne strane tuđice, odnosno riječi i najčešće imena koja ni pravopisno ni prozodijski, a dijelom ni glasnički nisu prilagođena hrvatskom (*play back, jingle*), a s druge strane usvojenice, odnosno riječi koje su se potpuno prilagodile hrvatskom jeziku i više se ne osjećaju kao tuđe (*sat, kat, šećer, škola*). (Škarić 2006: 77) Tuđice se određuju kao „riječi stranoga podrijetla koje su pravopisno prilagođene hrvatskome glasovnom sustavu, ali zadržavaju neka svojstva izvornog jezika nesvojstvena hrvatskome jeziku“ te tuđicu u stilski neutralnome tekstu treba zamijeniti odgovarajućom hrvatskom riječju. (Barić i dr. 1999: 283) Barić i dr. navode kako se tuđe riječi koje ulaze u hrvatski književni jezik „prilagođuju njegovu naglasnom sustavu. Najviše je takvih riječi iz jezika koji imaju udarni naglasak, dakle naglasak bez obilježja tona i trajanja. Udarnom su naglasku u hrvatskom književnom jeziku po svojoj naravi najrodniji silazni naglasci jer im je sva silina u naglašenom slogu.“ (Barić i dr. 2005: 72)

Škarić navodi kako je opće pravilo da se „tuđe riječi prihvaćaju kroz takozvanu fonološku rešetku, što je slikovit izraz za postupak u kojem se nepoznati elementi zamjenjuju najbližijima u jeziku koji prihvaća. Tako se strani dinamički naglasak poistovjećuje s našim silaznim, i to kratki s kratkim, a dugi s dugim (*'optimum – òptimum, 'li:bar – lībar*).“ (Škarić 2006: 78)

Ivo Škarić navodi i mogućnosti, točnije rješenja koja su nastala kada dođe do problema kada je u izvornom jeziku istaknut nepočetni slog koji uključuje i posljednji u riječi, a te su mogućnosti sljedeće: „da se naglasak prebaci na prethodni slog za pola sloga naprijed i da tu bude uzlazni; da se naglasak prebaci na početak riječi i da tu bude brzi, čelni naglasak; da ostane na izvornom slogu, ako taj nije posljednji i da metatonira u uzlazni; da ostane na izvornom slogu kao silazni.“ (Škarić 2006: 78) Kao primjer mogućih rješenja Škarić navodi kako se u postojećem korpusu posuđenica, koji se svakodnevno koristi u hrvatskim govornim tekstovima, nerijetko ista riječ različito naglašava u javnom govoru te na taj način izmiče standardu, primjerice „*politika – politika – pòlitika, repùblika – repùblika – rèpùblika, Amèrika – Amèrika – Àmerika*.“ (Škarić 2006: 79)

Blaženka Martinović u svom radu *Naglasna norma neutralnoga varijeteta suvremenoga hrvatskog jezika* objavljenog 2018. godine navodi kako su primjerice „dvosložne i trosložne češće uporabljive posuđenice neutralne bez silaznoga tona izvan početnoga sloga (*sènātor, pròjektor,*

kòrektor, òdirektor, stùdent), a višesložne se doživljavaju usiljeno s prenesenim naglaskom (*manipulátor, torèador, recitátor, okùpátor, radijátor*). No i u posuđenica s manjim brojem slogova i koje su češće u uporabi, ali fonološki i morfološki „odaju“ strano podrijetlo, ustaljen je neutralan silazni ton izvan početnoga sloga (*toalèt, rokokò, ragù, kakadù, dekoltê, lavabò*).“ (Martinović 2018: 131)

4.2. Posuđenice na -e, -i, -u, -ō

Imenice preuzete iz drugih jezika koje završavaju na -e, -i, -u i -ō svrstavaju se među imenice muškog roda koje imaju -Ø nastavak u nominativu jednine.

Tablica 4. *Posuđenice na -e, -i, -u, -ō*

<i>bifē</i>	<i>intèrvjū</i>
<i>rezimē</i>	<i>rèšō</i>
<i>dèrbi</i>	<i>mètrō</i>
<i>kròki</i>	<i>bìrō</i>
<i>maràbū</i>	<i>bistrō</i>

Babić i dr. u knjizi *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika* objavljenoj 1991. godine za navedene primjere navode kako se kod njih „oblik koji imaju u nominativu jednine shvaća kao osnova i na nju se privezuju nastavci prve vrste pod a, kao u imenica koje se svršavaju na suglasnik, samo što one nemaju posebnog oblika za vokativ jednine nego im je vokativ jednine jednak nominativu jednine.“ (Babić i dr. 1991: 520) Također navode kako imenice koje u nominativu jednine završavaju na kratak samoglasnik imaju u svim oblicima isti naglasak kao u genitivu jednine, samo što im se u genitivu množine dva posljednja sloga dulje, a naglasak se (ako je predzadnji slog naglašen) mijenja zbog toga duljenja te postaje dugouzlazni, primjerice *rezimē – rezimèa – reziméā, kanàpē – kanapèa – kanapéā*. (Babić i dr. 1991: 520)

4.3. Tvorba imenica od glagola podrijetlom iz klasičnih jezika

Tablica 5. Tvorba imenica od glagola podrijetlom iz klasičnih jezika

IMENICE	GLAGOLI
<i>emìsija</i>	<i>emitírati</i>
<i>kòlīzija</i>	<i>kolidírati</i>
<i>èksplōzija</i>	<i>eksplođírati</i>
<i>negácija</i>	<i>negírati</i>
<i>komunikácija</i>	<i>komunicírati</i>
<i>provokácija</i>	<i>provocírati</i>
<i>reàkcija</i>	<i>reagírati</i>
<i>garàncija</i>	<i>garantírati</i>
<i>koncèpcija</i>	<i>koncipírati</i>
<i>konstitúcija</i>	<i>konstituírati</i>

Iz navedenih primjera može se zaključiti kako *s* stoji prema *t* (*emìsija – emitírati*), *z* prema *d* (*kòlīzija – kolidírati*, *èksplōzija - eksplođírati*), *ac* prema *ø(ir)* (*negácija – negírati*), *kac* prema *c(ir)* (*komunikácija – komunicírati*, *provokácija - provocírati*), *kc* prema *g(ir)* (*reàkcija – reagírati*), *c* prema *t* (*garàncija – garantírati*), *epc* prema *ip(ir)* (*koncèpcija – koncipírati*) i *c* prema *t* (*konstitúcija – konstituírati*). (Silić, Pranjković 2007: 152–153): „To znači da pri tvorbi imenica iz klasičnih jezika (grčkoga i latinskoga) treba voditi računa o specifičnome morfonološkom ustrojstvu, koje nije samo morfonološko ustrojstvo hrvatskoga nego i morfonološko ustrojstvo svih jezika koji ih rabe. Zato osnove takvih tvorenica i nazivamo internacionalnima.“ (Silić, Pranjković 2007: 153)

4.4. Posuđenice na sufiks *-ist*

Sufiks *-ist* dolazi samo na osnove posuđenica: *automobilist*, *biciklist*, *ideàlist*, *kapitàlist*, *màrksist*, *novèlist* ...

„U takvih se imenica javlja na kraju još i *-a: idealista ...*, ali takve riječi treba upotrebljavati bez toga *-a* i sklanjati ih po središnjoj promjeni muškoga roda ili imeničkoj vrsti *a*.“ (Težak, Babić 2009: 183)

Raguž u *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* navodi kako se naglasak na sufiksu *-ist* smatra grubom pogreškom pa bi se riječi poput *komunìst, humanìst, budìst, romanìst, statìst, nacionalìst* trebale naglašavati kao *komùnist, humànist, bùdist, romànist, stàtist, nacionàlist*. (Raguž 1997: 448)

Slično se navodi i u gramatici *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku* gdje se objašnjava kako se neke posuđenice čuju i s neprenesenim naglaskom kao na primjer *nihilìst, pesimìst, determinìst* i *idealìst* iako bi trebale imati kratkouzlazni naglasak na drugom ili trećem slogu pa bi se zapravo trebale naglašavati *nihilist, pesimist, determinist* i *ideàlist*. (Vukušić i dr. 2007: 43-45)

Lorna Rajle u svom radu *Naglasak posuđenica u osječkome govoru* navodi kako posuđenice sa sufiksom *-ist* mnogi u govoru izgovaraju drugačije pa se tako dvosložni primjeri u većini slučajeva ne izgovaraju sa silaznim naglaskom na zadnjem slogu, dok se trosložne i višesložne posuđenice s istim sufiksom izgovaraju sa silaznim naglaskom na zadnjem slogu (*tùrist* i *čèlist*, ali *optimìst, idealìst* i *pesimìst*). (Rajle 2021: 160)

4.5. Posuđenice na *-ij*

Naglasna kolebanja postoje i u posuđenicama na *-ij* u okvirima uporabne i propisane norme pa tako za posuđenicu *magisterij* u jezičnoj uporabi postoji šest naglasnih inačica: „*magistêrij, magistêrīj, magìstêrij, magìstêrīj, magistérij* i *magistérij*“. Tu su likovi s prenesenim, neprenesenim i adaptiranim naglaskom, bez zanaglasne dužine ili s njom.“ (Vukušić 1995: 188) O naglašavanju posuđenica na *-ij* Vukušić navodi: „U uporabnoj se normi susreću uglavnom likovi s neprenesenim naglaskom bez zanaglasne dužine, a u propisanoj normi likovi s prenesenim ili adaptiranim naglaskom, opet bez zanaglasne dužine, ili s takvom dužinom.“ (Vukušić 1995: 189) Posuđenice na *-ij* mogu biti dvosložne i tad imaju dugosilazni naglasak sa zanaglasnom dužinom ili bez nje: *bârīj, gênīj, hêlīj*; ili imaju kratkouzlazni sa zanaglasnom dužinom ili bez nje: *mòrfīj, kàmbrīj, stròncīj*. Posuđenice na *-ij* također mogu biti trosložne ili s većim brojem slogova, a tad u propisanoj normi u većini imaju kratkouzlazni naglasak na trećem slogu od kraja riječi sa stalnom

zanaglasnom dužinom na drugom slogu od kraja i nestalnom, neobveznom dužinom na *-ij*: *bàndērīj, baptìstērīj*. (Vukušić 1995: 189)

Vukušić zaključuje da se danas uglavnom posuđenice na *-ij* bez zanaglasne dužine posve uklapaju u naglasne jedinice te se time hrvatski naglasni sustav pojednostavljuje. Time takve posuđenice s prozodijskog gledišta prestaju biti tuđice i postaju prilagođenice, a time se i jedan dio rječničkoga blaga civilizacijske nadgradnje naglasno integrira u sveukupan leksik hrvatskoga jezika. (Vukušić 1995: 191)

5. Istraživanje

5.1. Opis metodologije i ciljevi

U ovom će se istraživanju međusobnim uspoređivanjem naglašavanja posuđenica analizirati dublete, kao i podudarnosti, odnosno nepodudarnosti u suvremenim rječnicima hrvatskog jezika. Pretpostavka je ovog rada da suvremeni rječnici hrvatskog jezika donose dvostruka rješenja kod primjera koji se uporabno češće ostavruju sa silazno naglašenim nepočetnim slogom te da rječnici ne donose primjere posuđenica samo sa silazno naglašenim nepočetnim slogom.

Metoda ovog istraživanja bit će analiza korpusa riječi prikupljenih iz pet suvremenih hrvatskih rječnika i internetskih jezičnih portala: *Hrvatski jezični portal*, *Školski rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Školske knjige, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine, *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i *Školske knjige* iz 2000. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića iz 1988. godine.

Ciljevi istraživanja bit će utvrditi:

- donose li rječnici primjere posuđenica sa silazno naglašenim nepočetnim slogom
- u kojim se rječnicima javljaju dubletni oblici
- donosi li rječnik naglasni primjer sa zanaglasnom dužinom ili bez nje.

Dakle, cilj je ovog istraživanja istražiti naglasak posuđenica u različitim suvremenim rječnicima hrvatskoga jezika te prikazati naglasne neujednačenosti u rječnicima na primjeru predložka riječi iz kategorije posuđenica kako bi se moglo provjeriti u kojoj mjeri rječnici suvremenoga hrvatskog jezika dopuštaju dvostruka rješenja te donose li primjere sa silazno naglašenim nepočetnim slogom.

5.2. Analiza posuđenica

Tablica 6. *Posuđenice na -it, -ant, -ent, -or*

Izvorni naglasak	<i>Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Školski rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika (Anić)</i>	Hrvatski jezični portal
<i>ambasádor</i>	<i>ambasádor / ambàsādor</i>	<i>ambàsādor</i>	<i>ambàsādor</i>	<i>ambàsādor</i>	<i>ambàsādor</i>
<i>celulīt</i>	<i>celulīt</i>	<i>celulīt</i>	<i>eelulit</i>	<i>celulīt</i>	<i>celulīt</i>
<i>radijátor</i>	<i>radijátor / radijātor</i>	<i>radijātor</i>	<i>radijātor</i>	<i>radijātor</i>	<i>radijātor</i>

Rječnici se suvremenoga hrvatskog jezika i internetski jezični portali podudaraju pri naglašavanju posuđenica na *-it, -ant, -ent, -or*. Rječnici ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočestim slogom, a to znači da su se primijenili metatonirani naglasni oblici s metataksom, točnije naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni, dakle donesene su posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja. Rječnik koji donosi dublete za primjere *ambasádor/ambàsādor* i *radijátor/radijātor* jest *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine. Iako taj rječnik prikazuje dvostrukosti za navedena dva primjera, u oba primjera navedeni su metatonirani naglasni oblici, od kojih jedan s metataksom, no dvostrukost ne donosi i naglasnu mogućnost u kojoj bi se dopustilo silazno naglašavanje nepočestoga tona.

Tablica 7. *Posuđenice na -e, -i, -u, -ō*

Izvorni naglasak	<i>Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Školski rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika (Anić)</i>	Hrvatski jezični portal
<i>bifê</i>	<i>bifê</i>	<i>bifê</i>	<i>bife</i>	<i>bifê</i>	<i>bifê</i>

<i>birò / birô</i>	<i>bìrō</i>	<i>bìrō</i>	<i>bìrō</i>	<i>bìrō</i>	<i>bìrō</i>
<i>rokokô</i>	<i>rokòkō</i>	<i>rokòkō</i>	<i>rokòkō</i>	<i>rokòkō</i>	<i>rokokô</i>

Rječnici se suvremenoga hrvatskog jezika i internetski jezični portali uglavnom podudaraju pri naglašavanju posuđenica na *-e, -i, -u, -ō*. Rječnici u većini primjera ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočtnim slogom, a to znači da su se primijenili metatonirani naglasni oblici s metataksom, točnije naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni. Dakle, prikazane su posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja.

Jedini je primjer naglašavanja posuđenice koji donosi naglasni primjer iz uporabne norme primjer posuđenice *rokokô* koju navodi *Hrvatski jezični portal*, što je zanimljivo jer *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića iz 1988. godine navodi primjer *rokòkō*, što je po pravilu da silazni naglasci ne mogu stajati na nepočtnom slogu, a *Hrvatski jezični portal* temeljen je na trima uzastopnim izdanjima Anićevih rječnika. Zanimljivo je i to što se navedeni primjer donosi samo u tom naglasnom obliku, a ne navodi se druga naglasna mogućnost koja bi bila normativno prihvatljiva.

Tablica 8. *Posuđenice na -ist*

Izvorni naglasak	<i>Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Školski rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika (Anić)</i>	Hrvatski jezični portal
<i>biciklìst</i>	<i>biciklist</i>	<i>biciklist</i>	<i>biciklist</i>	<i>biciklist</i>	<i>biciklist</i>
<i>romanìst</i>	~~<i>romanist</i>~~	<i>romànist</i>	<i>romànist</i>	<i>romànist</i>	<i>romànist</i>
<i>apsolutìst</i>	<i>apsolutist</i>	<i>apsolutist</i>	<i>apsolutist</i>	~~<i>apsolutist</i>~~	<i>apsolutist</i>

Rječnici se suvremenoga hrvatskog jezika i internetski jezični portali podudaraju pri naglašavanju posuđenica na *-ist*. Rječnici ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočtnim slogom, a to znači da su se primijenili metatonirani naglasni oblici s metataksom, točnije naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni. Dakle, prikazane su posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja.

Tablica 9. *Posuđenice na -ij*

Izvorni naglasak	<i>Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Školski rječnik hrvatskoga jezika</i>	<i>Rječnik hrvatskoga jezika (Anić)</i>	Hrvatski jezični portal
<i>alumînij</i>	<i>alumînij / alùmīnij</i>	<i>alùmīnīj / alùmīnij</i>	<i>alùmīnij</i>	<i>alùmīnij</i>	<i>alùmīnij</i>
<i>kolêgij</i>	<i>kolégij / kòlĕgij</i>	<i>kòlĕgīj / kòlĕgij</i>	<i>kòlĕgij</i>	<i>kòlĕgij</i>	<i>kòlĕgij</i>
<i>laboratôrij</i>	<i>laboratôrij / laboràtōrij</i>	<i>laboràtōrīj / laboràtōrij</i>	<i>laboràtōrij</i>	<i>laboràtōrij</i>	<i>laboràtōrij</i>

Rječnici se suvremenoga hrvatskog jezika i internetski jezični portali podudaraju pri naglašavanju posuđenica na *-ij*. Rječnici ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočetnim slogom, a to znači da su se primijenili metatonirani naglasni oblici s metataksom, točnije naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni. Dakle, prikazane su posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja.

Rječnici koji donose dublete za primjere *alumînij/alùmīnij/alùmīnīj*, *kolégij/kòlĕgij/kòlĕgīj*, *laboratôrij/laboràtōrij/laboràtōrīj* su *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i *Školske knjige* iz 2000. godine. Iako ti rječnici prikazuju dvostrukosti za navedena tri primjera, u sva tri primjera navedeni su metatonirani naglasni oblici s metataksom, a dvostrukosti prikazuju samo provedenu metatoniju. Ni jedan od rječnika ne donosi mogućnost silaznog naglašavanja nepočetnog sloga.

5.2. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja prikazuju kako se rječnici suvremenoga hrvatskog jezika i internetski jezični portali u većini slučajeva podudaraju pri naglašavanju posuđenica. U gotovo svim primjerima posuđenica, odnosno u gotovo svim rječnicima suvremenoga hrvatskog jezika kao na internetskim jezičnim portalima ne donose se primjeri sa silazno naglašenim nepočetnim slogom,

a to znači da su se primijenili metatonirani naglasni oblici s metataksom, točnije naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni.

Dva rječnika suvremenoga hrvatskog jezika donose dublete za pojedine primjere. Rječnici koji donose dublete, odnosno dvostrukosti za pojedine primjere jesu *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i Školske knjige iz 2000. godine. Iako ta dva rječnika prikazuju dvostrukosti za pojedine primjere, u svim primjerima navedeni su metatonirani naglasni oblici s metataksom, odnosno naglasak je pomaknut za jedan slog ulijevo i metatoniran u kratkouzlazni. Dvostrukosti u nekim primjerima u ta dva rječnika prikazuju samo provedenu metatoniju, odnosno izvorni silazni naglasak metatoniran je u dugouzlazni (u većini slučajeva) iako je ostao na istom slogu. Međutim, ni jedna se dvostrukost ne odnosi na mogućnost silaznog naglašavanja nepočetnog sloga. Jedini takav potvrđeni primjer u promatranom korpusu nalazi se na *Hrvatskom jezičnom portalu*, a to je primjer posuđenice *rokokô*.

Dakle, rezultati istraživanja pokazuju kako u gotovo svim prikazanim primjerima rječnici suvremenog hrvatskog jezika kao i internetski jezični portali ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočetnim slogom te su time prikazane posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja. Također, rječnici se u većini slučajeva podudaraju iako neki rječnici donose dvostrukosti za određene primjere naglašenih posuđenica.

6. Zaključak

Tema su ovog završnog rada normativna pravila hrvatskoga naglasnog sustava u prozodijskoj kategoriji posuđenica u suvremenim rječnicima hrvatskog jezika. Metodologija koja je primijenjena pri pisanju završnog rada te samom istraživanju analiza je korpusa riječi iz pet suvremenih hrvatskih rječnika te internetskih jezičnih portala, a to su *Hrvatski jezični portal*, *Školski rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Školske knjige, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine, *Rječnik hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i *Školske knjige* iz 2000. godine te *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića iz 1988. godine.

Rezultatima istraživanja potvrđeno je podudaranje pri naglašavanju posuđenica u većini promatranih primjera. Također, u gotovo svim promatranim primjerima posuđenica, koje donose suvremeni rječnici i internetski portali, rječnici ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočestim slogom, a to je vidljivo donošenjem metatoniranih naglasnih oblika s metataksom. Rezultatima je također potvrđeno postojanje naglasnih dvostrukosti u dvama suvremenim rječnicima: *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika* u izdanju Školske knjige iz 2015. godine te *Rječniku hrvatskoga jezika* u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža i Školske knjige iz 2000. godine, a dvostrukosti u nekim primjerima u ta dva rječnika prikazuju samo provedenu metatoniju. Jedini primjer naglašavanja posuđenice koji donosi naglasni primjer iz uporabne norme jest primjer posuđenice *rokokô* koju navodi *Hrvatski jezični portal*.

Zaključno, rezultati istraživanja pokazuju da suvremeni hrvatski rječnici i jezični portali, u gotovo svim prikazanim primjerima, ne donose primjere sa silazno naglašenim nepočestim slogom, a time su prikazane posuđenice drugačije naglašene od izvornog naglašavanja. Nadalje, rječnici su uglavnom suglasni, iako neki rječnici sadrže dublete za određene naglašene posuđenice.

Analizom pet rječnika suvremenoga hrvatskog jezika može se uvidjeti nedonošenje primjera sa silazno naglašenim nepočestim slogom iako ne bi trebalo zanemariti činjenicu da se naglasno normiranje treba temeljiti na govoru kompetentnih govornika jer je usustavljenje prijeko potrebno, ali tomu prijeti opasnost od jezičnog krivotvorenja jer je uvijek moguće da navlačenje neke pojave na jedan sustav može biti njezino odvlačenje od drugog, manje vidljivog, a jezično vitalnijeg i produktivnijeg. (Škarić 2006: 84) Time se može zaključiti kako treba postojati određena naglasna norma, ali isto tako treba uzeti u obzir i razgovorni stil jer je on taj koji je u najvećoj uporabi te bi se time postiglo usustavljanje norme koja bi zadovoljila obje strane.

7. Literatura

- Babić, Stjepan i dr. 1991. *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb, Nacrti za gramatiku, 63.
- Babić, Stjepan i dr. 2007. *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*. Zagreb, Nakladni zavod Globus, Vol. 1.
- Barić, Eugenija i dr. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje : Pergamena : Školske novine.
- Barić, Eugenija i dr. 2005. *Hrvatska gramatika*. Zagreb, Školska knjiga.
- Martinović, Blaženka, 2018. „Naglasna norma neutralnoga varijeteta suvremenoga hrvatskog jezika“. Od norme do uporabe 1. Mlikota, Jadranka (ur.). str. 123–139.
- Martinović, Blaženka. 2006. „Odmaci od preskriptivne naglasne norme u hrvatskome standardnom jeziku“. Riječki filološki dani 6 - Zbornik radova. Srdoč-Konestra, Ines; Vranić, Silvana (ur.). str. 247–256.
- Raguž, Dragutin. 1997. *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb, Medicinska naklada.
- Rajle, Lorna. 2021. „Naglasak posuđenica u osječkome govoru“. Govor, vol. 38 br. 2, str. 147–180. <https://hrcak.srce.hr/file/396963> (pristupljeno 15. rujna 2023.)
- Silić, Josip; Pranjković, Ivo. 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb, Školska knjiga.
- Škarić, Ivo. 2006. *Hrvatski govorili!*, Zagreb: Školska knjiga.
- Težak, Stjepko; Babić, Stjepan. 2009. *Gramatika hrvatskoga jezika: priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb, Školska knjiga.
- Vukušić, Stjepan. 1995. „Naglasci tuđica na -ij“. Jezik, vol. 43 br. 5, str. 188–191. <https://hrcak.srce.hr/file/300346> (pristupljeno 15. rujna 2023.)
- Vukušić, Stjepan i dr. 2007. *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku*. Zagreb, Nakladni zavod Globus.

8. Izvori

Anić, Vladimir. 1998. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb, Novi Liber

Birtić, Matea Andrea, Blagus Bartolec, Goranka, Hudeček, Lana i dr. 2012. *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje; Školska knjiga.

Hrvatski jezični portal - HJP. <https://hjp.znanje.hr/> (pristupljeno u listopadu 2022.)

Jojić, Ljiljana (gl. ur.), Nakić, Anuška, Zečević, Vesna i dr. 2015. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb, Školska knjiga.

Šonje, Jure (gl. ur.), Diklić, Ana, Dobričević, Tatjana i dr. 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb, Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Školska knjiga.